

Короткий огляд ситуації в Україні

Червень 2024

ХІД БОЙОВИХ ДІЙ

- **Російська** Російська армія продовжує наступ у Донецькій та Харківській областях, зокрема, намагається захопити прикордонне місто Вовчанськ у Харківській області, ступінь руйнування якого вже дорівнює найбільш зруйнованим містам Донецької області. В свою чергу, Сили оборони України намагаються контрнаступати і в напрямку Вовчанська, і в напрямку Кременної (кордон Донецької та Луганської областей).
- Російська армія продовжує наносити масовані удари по українських населених пунктах. Так, лише у ніч проти 4 червня російські війська використали 47 ударних БПЛА (46 було збито) та 53 ракети (збито лише 35). Через постійні обстріли об'єктів енергетичної інфраструктури в містах України щоденно діють графіки відключення електроенергії. Під ударами перебували [Київ](#), [Харків](#), [Одеса](#), [Дніпро](#), [Івано-Франківськ](#), [Кривий Ріг](#), [Запоріжжя](#), [Васильків](#), [Чугуїв](#), [Слов'янськ](#), [Костянтинівка](#), [Новомосковськ](#), [Селідове](#), [Торецьк](#), [Покровськ](#), інші населені пункти, а також прикордонні населені пункти Чернігівської, Харківської, Сумської областей. Під удари потрапляють, окрім військових об'єктів, також об'єкти критичної інфраструктури, житлові будинки, поштові відділення та інші цивільні об'єкти, атакувати які заборонено міжнародним гуманітарним правом.
- Українська сторона здійснює точкові атаки надводними дронами по російському флоту, а також літальними дронами - по російських військових аеродромах. Так, 6 червня було знищено рейдовий буксир «Сатурн» у Криму. В ніч проти 8 червня було нанесено ураження найсучаснішому російському багатоцільовому винищувачу Су-57 на аеродромі Ахтубінськ в Астраханській області РФ. 21 червня, внаслідок атаки не центр навчання пілотів дронів у Єйську, було [знищено 120 БПЛА](#) різних модифікацій. Також Сили оборони України продовжують обстрілювати російські нафтопереробні потужності та підприємства ВПК, комплекси ППО.
- Триває мобілізаційна кампанія в Україні. Згідно з даними експертів, травень та червень були найбільш [результативними](#) за набором до Сил оборони України, порівняно з попередніми місяцями 2024 року.
- Загальні втрати російських військ, за даними української сторони, на кінець квітня складають вже понад [543 тисячі](#) загиблими, в тому числі 33 тисячі в червні 2024 року.
- 25 червня, внаслідок обміну, до України вдалося повернути [90 військовополонених](#). 28 червня відбувся обмін, у результаті якого до України повернулися [10 цивільних](#) полонених, ще раніше вдалося повернути одного підлітка з числа тих, кого силоміць вивезли до РФ з окупованих територій (станом на сьогодні викраденими й депортованими до РФ залишаються щонайменше 20 тисяч дітей). Також, 14 червня в Україну повернули тіла [254 загиблих](#) українських військових.

ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР

- За офіційною інформацією ювенальних прокурорів з початку вторгнення більше ніж 1975 дітей [постраждало](#) в Україні внаслідок повномасштабної збройної агресії РФ. Станом на ранок 1 липня 2024 року 555 дітей загинули та понад 1420 отримали поранення різного ступеня тяжкості. Найбільше постраждало дітей у таких областях: Донецькій - 550, Харківській - 400, Херсонській - 154, Дніпропетровській - 152, Київській - 130, Запорізькій - 120. [Зареєстровано](#) 135038 воєнних злочинів та злочинів агресії, а також 17903 злочинів проти національної безпеки.
- Примусову евакуацію [проводять](#) через посилені російські обстріли. 28 червня Рада оборони Харківської області розширила зону примусової евакуації сімей з дітьми з Ізюмського, Богодухівського, Куп'янського, Чугуївського районів області. За червень місяць із п'яти населених пунктів Лиманської громади на Донеччині, де запровадили примусову евакуацію родин з дітьми, [вивезли](#) 188 дітей. У громаді досі залишаються 162 дитини. Станом на 30 червня з Торецької громади [виїхали](#) всі родини із дітьми. З 5 липня [розпочинається](#) безкоштовна евакуація жителів Донецької області до територіальних громад Волинської області.
- росія масово депортує українських дітей з окупованих територій України. На початку повномасштабного вторгнення військ Росії в Україну російські посадовці [вивезли](#) з тоді ще окупованого Херсону 46 дітей з Будинку дитини. Ці діти опинилися в Росії, про їхнє місцезнаходження досі нічого не відомо. російські посадовці стверджують, що переміщення дітей було гуманітарною місією і відповідало їхній Конституції, оскільки росія незаконно приєднала окуповану Херсонську область. Журналісти британської газети Financial Times виявили, що Росія викрала з України чотирьох дітей в перші місяці повномасштабного вторгнення, а потім [віддала](#) їх на всиновлення. З окупованих Росією територій Донецької, Херсонської та Запорізької областей додому [повернули](#) 10 дітей, яких змушували ходити до російської школи та щопонеділка співати гімн країни-агресора. Стирання української ідентичності у дітей є частиною послідовної кампанії державної кампанії Путіна, спрямованої на знищення нації.
- російські окупанти здійснюють систематичне знищення природної спадщини України. Загарбники продовжують [вивозити](#) тварин із заповідника "Асканія-Нова", що на Херсонщині, на територію тимчасово окупованого Криму і Росії. Під час повномасштабної війни площа пожеж на миколаївській частині Кінбурнської коси [склала](#) понад 7214 гектарів, за допомогою супутника зафіксували понад 180 пожеж. Від вогню страждають величезні площі, у Національному природному парку «Білобережжя Святослава» вигоріло 60% суходолу. Кілька разів спалахували ділянки у районі Волижиного лісу. Ситуацію ускладнює і те, що з початку окупації (Кінбурн захопили у лютому-березні 2022 року) росіяни розграбували все майно заповідників, включно з протипожежною технікою. Отримано оновлені дані, що на правобережжі Херсонщини через підрив Каховської ГЕС [пошкоджені](#) понад 3,8 тисячі будівель, збитки лише по обстеженому житлу становлять майже 4,6 млрд грн. Унаслідок підриву греблі довікллю [було завдано шкоди](#), за попередніми розрахунками, на 146 млрд грн. Навіть за рік на Херсонщині не вдалося повністю ліквідувати наслідки російського теракту на Каховській ГЕС. А також, наслідком підриву стало [опріснення](#) озера Соляне.
- Через повномасштабне вторгнення Росії [стоять численні загрози](#) перед Дунаєм — водною артерією Європи. Росія продовжує здійснювати свої терористичні акти, спрямовані на *Цей документ підготовлений у рамках проекту "Забезпечення стійкості України в умовах зростання ризиків та наслідків війни", який реалізовується за фінансової підтримки Європейського Союзу*

руйнування об'єктів водогосподарської інфраструктури, у тому числі систем міжбасейнового транспортування води. Це унеможлиблює водозабезпечення територій та населених пунктів південних та східних областей України, створює значні ризики для стабільної роботи водозаборів або унеможлиблює їх роботу

- російська агресія продовжує нищити історичну та культурну спадщину України. За 10 років російсько-української війни загальні [втрати](#) музейного фонду України становлять близько 2 мільйонів предметів. За період повномасштабного вторгнення збитків [зазнали](#) 2003 заклади, з них 325 – знищені (16,3%). 1080 пам'яток культурної спадщини [постраждали](#) в Україні через російську агресію, з них національного значення – 121, місцевого – 879, щойно виявлених – 80. Пам'ятки культурної спадщини пошкоджені або зруйновані у 18 областях, найбільше - у Харківській, Херсонській, Донецькій та Одеській.
- Біля тимчасово окупованої росіянами Запорізької атомної електростанції [зруйновано](#) станцію зовнішнього радіаційного моніторингу. Це знизило можливість виявляти та вимірювати будь-які радіоактивні викиди в разі надзвичайної ситуації. Це показує, як безперервно погіршуються правила безпеки на станції. Зв'язок зі станцією втратили 24 червня. Через обстріли співробітники МАГАТЕ не змогли отримати доступу до місця, щоб підтвердити пошкодження.
- росія продовжує атаки на цивільне населення, зокрема – дітей. У Херсонській громаді російські військові [скинули](#) з дрона вибухівку на трьох дорослих та двох дівчат віком 12 і 15 років. Дітей госпіталізували.
- Довіра до інститутів влади. Згідно з результатами свіжого [опитування](#) від Центру Разумкова, серед державних та суспільних інститутів найчастіше довіра висловлюється до Збройних Сил України (їм довіряють 90% опитаних), волонтерських організацій (81%), добровольчих батальйонів (80%), Державної служби з надзвичайних ситуацій (79%), Національної гвардії України (75%), Державної прикордонної служби (71%), Церкви (63%), Міністерства оборони України (61%), Служби безпеки України (61%), громадських організацій (56,5%), голови міста (селища, села), в якому живе респондент (51%), Президента України (50%). Також частіше висловлюється довіра, ніж недовіра до Національної поліції України (відповідно 49% і 43%), до Національного банку України (відповідно 48% і 42%).
- Формула перемоги. Згідно з результатами свіжого [опитування](#) від Центру Разумкова, стосовно того, що можна вважати перемогою, відносна більшість (42%) тих, хто вірить у перемогу, відповідають, що перемогою можна буде вважати вигнання російських військ з усієї території України та відновлення кордонів станом на січень 2014 року. Ще 17,5% вважатимуть перемогою знищення російської армії та сприяння повстанню/розпаду всередині Росії. 14% вважатимуть перемогою відновлення статус-кво станом на 23 лютого 2022 року, 8% — вигнання російських військ з усієї території України, окрім окупованого Криму, а 8% — припинення війни, навіть якщо російська армія залишиться на територіях, які були захоплені внаслідок повномасштабного вторгнення (після 24 лютого 2022 року).

ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР

- МВФ [погіршив прогноз](#) зростання економіки України на 2024 і 2025 роки, перш за все, через постійні російські обстріли енергоструктури. В 2024 році ВВП України збільшиться на 2,5% – 3,5%. Всього кілька місяців тому МВФ прогнозував зростання на 3 – 4%. У 2025 році зростання, ймовірно, сягатиме 5% – замість 5,5% згідно з минулим звітом. Водночас, потреба у бюджетному фінансуванні за рік знизилась на \$7 млрд, до \$53 млрд. Про це [йдеться](#) у макропрогнозі Центру економічних досліджень.
- Згідно з [прогнозами](#), дефіцит електроенергії зберігатиметься впродовж [2024-2025 років](#), і споживачі, які не відносяться до критичної інфраструктури, зможуть отримувати електроенергію по 12 годин на день. Окрім того, очікується, що підвищення тарифів на електроенергію для населення на 60% з 1 червня 2024 стимулюватиме виважений підхід до споживання.
- Експортний потенціал України помірно [зростає](#), порівняно з попереднім роком. Так, протягом січня – травня 2024 року Україна імпортувала товарів на суму 27,5 млрд дол, а експортувала — на 16,8 млрд дол. Для порівняння, за перші 5 місяців 2022 року Україна експортувала товарів на суму 19,6 млрд дол, а за той самий період 2023 року – на 16,5 млрд дол.

РОСІЙСЬКІ НАРАТИВИ, ПРОПАГАНДИСТСЬКИЙ ВИМІР

- Про перемовини. “Цілі будуть досягнені”. Путін напередодні Глобального саміту миру у Швейцарії на рівні лідерів країн 15-16 червня 2024 року представив свій «мирний план», в якому [запропонував](#) Україні вивести війська з т.зв. ДНР, ЛНР, Запорізької та Херсонської областей, а також відмовитись від вступу до НАТО. Умови російської сторони включають зобов'язання України не вступати у військові союзи та її без'ядерний статус, визнання ДНР, ЛНР, Херсонської та Запорізької областей російськими територіями та зняття санкцій із Москви за агресію в Україні. Російська влада готова до переговорів, заявив Путін, при цьому він наголосив на «своєрідності юридичної ситуації» в Україні, але заявив, що там є легітимна влада, «навіть відповідно до Конституції». “Мирна пропозиція Росії щодо українського конфлікту має терміновий характер, наступні переговори відбуватимуться на найгірших для Києва умовах», - [заявив](#) заступник голови Ради безпеки РФ Дмитро Медведєв.
- «Ядерні погрози». Виправдання подальшої ракетної мілітаризації. Спостерігається збільшення кількості заяв, обговорень в російському пропагандистському просторі заяв, поширення [наративів](#) про ядерну зброю, ядерну доктрину рф. Путін [заявив](#), що планує подальший розвиток ядерної тріади як гарантії стратегічного стримування та збереження балансу сил у світі.
- Путін та російські чиновники заявляють, що Росія може внести уточнення до ядерної доктрини через загрози з боку НАТО. Водночас рф залишає за собою право постачати зброю до інших регіонів (путін [заявив](#) у В'єтнамі). При цьому офіційні пропагандистські джерела у внутрішньому просторі рф масово [вказують](#), що рф вимушена так реагувати через ескалацію та загрози рф з боку країн заходу. Поширюються меседжі кремлівського політолога [караганова](#), який вказує, що рф воює проти заходу та застосування ядерної зброї допоможе зняти 500 річне «західне ярмо».

Цей документ підготовлений у рамках проекту “Забезпечення стійкості України в умовах зростання ризиків та наслідків війни”, який реалізовується за фінансової підтримки Європейського Союзу

- Антизахідні наративи. «Безпека Євразії». «Захід робить все, щоб завдати стратегічної поразки рф», вчергове заявляє Лавров, [коментуючи](#) теракти в Дагестані 23 червня, фактично звинувачуючи країни ЄС, НАТО у застосуванні «різних методів».
- Також у внутрішньому дискурсі кремлівської пропаганди йдеться про переключення безпекової та зовнішньополітичної уваги рф на «Євразію». Актуалізуються начебто положення зовнішньої політики РФ від 2023 року, де зазначено прагнення Росії до [перетворення](#) Євразії на "єдиний загальноконтинентальний простір світу, стабільність, взаємну довіру, розвиток і процвітання". Російська версія «архітектура безпеки» Євразії у розуміння рф буде спрямована не «проти когось».
- Напередодні саміту НАТО у Вашингтоні російські пропагандисти [говорять](#) про «війну в Європі», яку роздмухують США, яким вигідно стратегічне ослаблення Європи. Проводяться паралелі ситуації в ЄС, що складається із початком II світової війни, з 1930 роками.
- Посилення співпраці з Білоруссю. РФ заявляє про подальшу ще глибшу координацію зовнішньої політики рф та Білорусі ([Лавров](#)).
- Щодо тимчасово окупованих українських територій. Путін [заявив](#), що будь-яких зворотних кроків щодо деокупації української території не робитиме. Так, за його заявами начебто жителі Херсонської та Запорізької областей, а також Донбасу висловили свою позицію щодо входження до складу Росії, це питання назавжди закрите.
- «Стосовно Глобального саміту миру». В пропагандистському просторі рф [звучать](#) меседжі, які дискредитують саміт миру, наголошуючи на його беззмістовності, принижують його значення та учасників. Медведєв назвав саміт «[скотним двором Оруєла](#)». Робляться [висновки](#) про безглуздість зусиль учасників та організаторів у досягненні миру. Наголошується, що для мирного врегулювання російсько-українського конфлікту [потрібна](#) участь за столом переговорів як України, так і Росії.
- Дискредитація українського політичного керівництва. Поширюються російські [наративи](#), які звинувачують українське керівництво в тероризмі на російській території, в організації терактів в Дагестані (Дербент). При чому в пропагандистських джерелах масово проводиться знак рівності із обстрілами військових об'єктів в Криму та терактами в Дагестані, Україна та захід [звинувачується](#) у «[релігійній війні](#)», «[ритуальних злочинах](#)» щодо рф (Захарова та ін). Адже теракти сталися в день православного свята Трійці. Інформація про те, що трагедія на пляжі в Севастополі сталася через падіння російської зенітної ракети комплексу «Тор», [називається](#) в пропагандистському просторі українським фейком. В інформаційному просторі тимчасово купованого Криму, інших українських регіонів постійно поширюються тези про підтримку диверсій та тероризму з боку українського політичного керівництва. Саме так подається першій обмін за п'ять років «кримський обмін» громадянина України, кримського татарина, першого заступника голови Меджлісу кримськотатарського народу, Нарімана Джелєла, якого рф засудила за надуманими звинувачуваннями у 2021 році начебто за організацію диверсій на 17 років ув'язнення.
- Постійно ставиться під сумнів «легітимність» Зеленського, як президента України, начебто через те, що термін його повноважень на посту президента України спливає в травні.
- Утиски російської мови, російського православ'я. [Поширюються](#) меседжі в російському пропагандистському просторі про [утиски](#) російськомовних та української православної церкви

Московського [патріархату](#) (митрополит Тульчинського і Брацлавського Йонатана), інші священники.

- «Про перемоги та успіхи російської армії, втрати ЗСУ». Постійно інформується про ефективність зс рф у бойових діях, значна частина інформування [присвячена](#) зусиллям рф у збиванні українських дронів над російською територією. Повідомляється також про успішні [атаки](#) рф стосовно українських логістичних об'єктів.
- Обстріли української енергетичної інфраструктури. В пропагандистських джерелах постійно [виправдовуються](#) обстріли української енергетичної інфраструктури, причому в неефективності енергетики звинувачується сама українська влада через неспроможність покращення ситуації з енергопостачанням. Робляться висновки щодо суттєвого збільшення підтримки українського керівництва внаслідок бомбардувань з боку рф енергогенерувальних об'єктів України та їхньої руйнації російськими ракетами.